

Holbæk Uddannelses- og Studiecenter

Slutrapport

Anne Kristine Petersen
Rasmus Leth Jørnø

15. marts 2019

Indhold

1. Indledning	3
2. Hvad er HUSC?	4
2.1. HUSCs placering i uddannelseslandskabet	5
2.2. Holbæk Kommune som uddannelsesaktør	7
2.3. Erfaringer fra Holbæk Kommune	10
3. Læringsdesigns betydning for studiecentrets succes	14
3.1. Koblede undervisningslokaler	15
3.2. Distribuerede underviserkræfter (det dobbelte klasserum)	16
3.3. Venstreskift i arbejdsbyrden	17
3.4. Fra 'Sage on the stage' til 'guide on the side'	18
4. Konklusion	19
5. Litteratur	20

1. Indledning

Denne rapport beskriver erfaringer med en ny måde, at give borgere i Danmark adgang til videregående uddannelse i deres lokalområde. Holbæk kommune har i form af Holbæk Uddannelses- og Studieceter (HUSC) valgt at agere aktivt som uddannelsesaktør. Rapporten beskriver HUSCs indhøstede erfaringer med opstart og udvikling af aktiviteter. Vi håber den kan tjene som inspiration og videndeling for andre aktører, der på lignende vis ønsker at påvirke uddannelseslandskabet i Danmark. Derudover giver rapporten et indblik i forskellige tendenser og læringsdesign, der enten har eller vil få betydning for undervisning i centre som HUSC. Et af de store, åbne spørgsmål om fremtidens uddannelseslandskab i Danmark er på nuværende tidspunkt, hvordan uddannelse og læring skal tilrettelægges når økonomiske, logistiske og administrative krav tilsiger centralisering, mens lokale uddannelsesbehov og regional udvikling peger på behovet for et mere fintmasket uddannelsesnetværk. Et svar er den type distribuerede uddannelse som HUSC repræsenterer. Med 'distribueret' forstås uddannelse, der uddelegerer forskellige aspekter af uddannelse til forskellige aktører, der er forbundet i netværk. I en sådan model er opgaver, der tidligere blev varetaget inden for murene af uddannelsesinstitutioner, nu spredt ud på en række aktører, der ikke tidligere har defineret sig selv som uddannelsesaktør. Men sådanne innovationer bliver ikke succeser på tegnebrættet. For at disse netværk kan finde de rigtige former, skal forskellige mulige konstellationer afprøves i virkeligheden - og det kræver aktører, der er villige til at løbe risici og gå nye veje. Aktiviteterne i HUSC er således i dansk sammenhæng et stykke pionerarbejde, der afsøger udfordringer og muligheder inden for en ny uddannelsesgenre.

Læsevejledning

I afsnittet 'Hvad er HUSC?' gives der en beskrivelse af HUSC som koncept, som sættes ind i en kontekst, der gør det muligt at forstå nyskabelsen i initiativet bag HUSC. Her ses der blandt andet nærmere på de politiske rammevilkår, som påvirker studiecentrets etablering og placering i det danske uddannelseslandskab. Derefter følger en redegørelse for, hvordan kommunen kan forstås som en uddannelsesaktør, dels i forholdet til diverse aktørers ønske og krav om regional uddannelsesdækning og dels i forhold til generelle indsatser fokuseret på regional udvikling. Herefter præsenteres HUSCs erfaringer set fra et kommunalt perspektiv med særligt fokus på de erfaringer, som Holbæk har gjort sig i forhold til at give lokal adgang til uddannelse og studiefaciliteter, studiecentrets brugergrupper samt de potentialer og barrierer, der er forbundet med udvikling og etablering af HUSC. Efter dette følger en beskrivelse af 4 tendenser eller aspekter af læringsdesign, der forventes at have en betydning i fremtidige decentrale uddannelsesdesign. Disse kan bruges som inspiration fremadrettet i forhold til overvejelser om, hvordan et studiecenter bedst understøtter læring og hvordan et sådant center skal indrettes. Rapporten afsluttes med en konklusion og et kig videre frem.

Vi ønsker jer god fornøjelse med læsningen.

Anne Kristine Petersen

Rasmus Leth Jørnø

2. Hvad er HUSC?

Holbæk Uddannelses- og Studieceter (HUSC) er et nybrud i det danske uddannelseslandskab, ikke i størrelse og indhold, men fordi centeret er et *kommunalt ejet* tilbud til borgere i Holbæk kommune og omegn. Det innovative i dette forklares i næste afsnit. Til at starte med redegør vi for hvad HUSC helt konkret er for en størrelse.

HUSC gør det muligt at gennemføre et studie uden at skulle flytte eller pendle lange afstande. I lokalerne i en tidligere folkeskole tilbydes læsepladser, mødefaciliteter, videoopkoblinger, køkkenfaciliteter, mm. for at studerende på videregående uddannelser har mulighed for følge undervisning samt arbejde individuelt og i studiegrupper i nærheden af deres hjem. Men HUSC er mere end blot adgangen til fysiske lokaler. Et afgørende parameter for at en konstruktion som HUSC kan fungere er selvsagt, at de uddannelsesinstitutioner, som de lokale studerende er indskrevet på, gør det muligt at tage hele eller dele af uddannelsen på distancen. HUSC varetager derfor en kompliceret mosaik af sammenhængende opgaver. For det første ligger der et stort arbejde for HUSC i at etablere kontakter og lave aftaler med uddannelsesinstitutioner om at anvende HUSC. Men uddannelserne er stadig kun en del af billedet. HUSC er et centralt bindeled i et netværk af aktører, der alle har interesse i at Holbæk har mulighed for at formidle uddannelsesstilbud lokalt. Det inkluderer lokale virksomheder, der efterspørger veluddannet arbejdskraft, borgere der ønsker at opkvalificere sig til lokale jobs, uddannelser der er interesseret i at nå studerende de ellers ikke ville nå, politiske aktører der ønsker at sikre uddannelse til alle og endelig kommunen selv, hvis fokus på social- og arbejdsmarkedspolitik samt regionale migrationsmønstre flugter med alle de øvrige ambitioner. Disse aktører skal finde hinanden således, at der eksempelvis skabes kontakt mellem uddannelserne og det lokale erhvervsliv for at generere praktikpladser; at der skabes interesse blandt virksomhederne for at ansætte dimittender fra HUSC; og ikke mindst at borgere i Holbæk kommune er opmærksomme på og interesseret i at tage uddannelse på denne måde.

En anden stor opgave for HUSC, når den studerende er inden for dørene, er at skabe et studiemiljø, der gør det attraktivt at studere lokalt, modvirker frafald og understøtter gennemførelse af uddannelserne. Dette inkluderer i teorien både social kontakt mellem de studerende, såvel som at søge at etablere muligheder for uddannelsesvejledning, studierådgivning, lektiehjælp, hjælp til praktikpladser, mv. Dette fokus er meget afhængig af de økonomiske ressourcer, der er tilgængelige og har kun nogen grad været muligt at etablere i den korte tid HUSC har været i drift. Den sidste store opgave er at skabe vilkårene for 'en positiv cirkel,' forstået som et system der øger sandsynligheden for at lavtuddannede får øje på en direkte studievej til lokale jobmuligheder og omvendt at lokale virksomheder får øje på en farbar vej til et lokalt rekrutteringsgrundlag. Disse tre aspekter er beskrevet i en tidligere rapport (Jørnø, m.fl., 2016) og diskuteres yderligere i de efterfølgende afsnit.

2.1. HUSCs placering i uddannelseslandskabet

HUSC er som nævnt ovenfor et kommunalt ejet tilbud, der gør det muligt for borgere i Holbæk og omegn at tage en uddannelse lokalt. HUSC er således et tiltag, der understøtter ambitionen om at regionerne skal være adækvat dækket af uddannelserne. På trods af at netop regional forsyning af uddannelse har stor politisk bevågenhed, særligt hvad angår professionshøjskolerne og erhvervsakademierne som skal opfylde deres regionale forsyningsforpligtelse, findes der i Danmark ikke en national strategi for regional forsyning af videregående uddannelse. Der er i stedet de seneste år indført en række initiativer, som skal understøtte den regionale forsyning af de professions- og erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner, herunder blandt andet:

- Krav om at professionshøjskoler og erhvervsakademier formulerer en strategi for, hvordan de vil sikre regional uddannelsesdækning.
- Et nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser
- Forsøgsordninger med uddannelsesstationer.
- Godkendelse af nye uddannelsesudbud forankret i de byer, hvor arbejdskraften efterspørges.

Professionshøjskoler og erhvervsakademier har samtidig i de senere år udviklet strategier og indsats i form af strategisk placeret campusser samt etablering af forsøg med bl.a. satellituddannelser og uddannelsesstationer, ligesom de to sektorer har udviklet forskellige former for digitalt understøttede uddannelsesformater, herunder 100% online formater samt forløb, der blander onlineundervisning med fysisk tilstedeværelse på campus.

I Danmark er det traditionelt kun uddannelsesinstitutionerne, som er ansvarlige for den regionale forsyning af videregående uddannelse. HUSC repræsenterer derfor en nytænkende løsning, idet kommunen som ejer af et studiecenter påtager sig en aktiv rolle som uddannelsesaktør. Holbæk Kommune bevilligede i 2016 3,3 millioner kr. over en treårig projektperiode til udvikling af HUSC, som gennem etablering af partnerskaber med videregående uddannelser skal forsyne kommunens borgere med regionalt relevante uddannelser. Organisatorisk adskiller HUSC sig dermed væsentligt fra uddannelsesinstitutionernes satellitter og de af regeringen udpegede uddannelsesstationer, som begge er karakteriseret ved, at de er ejet af en uddannelsesinstitution, som samtidig kan vælge at nedlægge deres satellitter (og på sigt muligvis også uddannelsesstationer), skulle de vise sig ikke at være økonomisk og fagligt bæredygtige. Det er kun Holbæk kommune, som kan træffe beslutning om at lukke HUSC, men kommunen er til gengæld afhængig af samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne. For at der kan gives adgang til en given uddannelse i HUSC forudsættes det, at der er indgået en aftale om udbud med en relevant uddannelsesudbyder.

Rammevilkår for studiecentre

Holbæk uddannelses- og studiecenter har, som det fremgår i afsnittet om kommunens erfaringer (se afsnit 2.3. nedenfor), nået en række milepæle siden centret åbnede i marts

2017, men man er også stødt på udfordringer, som relaterer sig til rammevilkårene for lokalt forankrede studiecentre.

Eksempelvis kan der peges på, at det for et studiecenter kan være svært at lykkes med at etablere partnerskabssamarbejder med en regions uddannelsesinstitutioner om udbud af lokalt forankrede videregående uddannelser. Dette skyldes blandt andet at forhandlingsforholdet mellem studiecentre og uddannelsesudbydere er ulige, idet sidstnævnte hverken er forpligtede på eller økonomisk afhængige af at deres uddannelser udbydes i et studiecenter. Denne problematik kendes også fra Sverige, hvor der inden for de sidste 20 år er etableret mere end 200 såkaldte kommunale læringscentre, som giver lokal adgang til uddannelse i kommuner, der som Holbæk ikke huser en videregående uddannelsesinstitution (Danielsen, Grepperud & Roos, 2015). De svenske læringscentres interesseorganisation, NITUS¹, arbejder derfor aktivt på at regionale kompetencebehov sættes på den politiske dagsorden og argumenterer for, at der på nationalt niveau bør indføres politiske og økonomiske rammevilkår, som forpligter uddannelsesudbydere på at samarbejde med de kommunale læringscentre for at sikre regional forsyning af videregående uddannelse i landets yderområder. Et andet tiltag, som i en dansk kontekst vil gøre det nemmere for et kommunalt studiecenter som HUSC at etablere partnerskabsaftaler med uddannelsesudbydere, består i at udvikle et uddannelsesmarked, hvor kommunerne på tværs af regioner frit kan vælge mellem flere forskellige udbydere af en uddannelse, hvilket i dag ikke er muligt hvad angår professions- og erhvervsakademiuddannelserne.

I tilfælde hvor en kommune indgår en aftale med en uddannelsesudbyder om udbud af en given uddannelse, hvor en stor del af undervisningen foregår som forlagt undervisning i kommunens studiecentre, er det nødvendigt at uddannelsesinstitutionen ansøger om 1) godkendelse af et permanent udbud af uddannelsen eller 2) etablering af en uddannelsesstation under Uddannelses- og Forskningsministeriets forsøgsordning.

HUSC er i løbet af sine første leveår lykket med at etablere en partnerskabssamarbejde med en regions videregående uddannelsesinstitutioner, Professionshøjskolen Absalon, om udbud af sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk. Absalon har i dette tilfælde valgt ansøge om et permanent udbud af sygeplejerskeuddannelsen, så den fremover kan udbydes i Holbæk med optag to gange om året. Af hensyn til kvalitetssikring er sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk fagligt forankret i Absalons Center for Sygepleje, således at der er én ledelse og ét samlet fagmiljø for uddannelsen på tværs af institutionens udbudssteder. Ved oprettelse af et nyt, lokalt udbud af en uddannelse kan det være nødvendigt at uddannelsesudbyderen ansøger om en øget dimensionering af uddannelsen, såfremt der ikke er studiepladser nok inden for den eksisterende dimensionering.

Når man i det konkrete eksempel med sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk har valgt ikke at ansøge om etablering af en uddannelsesstation, skyldes det at Uddannelses- og Forskningsministeriets forsøgsordning lægger op til, at studerende maksimalt kan gennemføre 50 procent af den teoretiske undervisning på uddannelsesstationen. Den resterende del skal gennemføres på et af uddannelsens ordinære udbudssteder, og den

¹ NITUS står for Netværket for Kommunale Læringscentre (på svensk 'Nätverket för Kommunala Lärcentra').

institutionen eller det uddannelsesudbud, der distribueres fra, skal være positivt akkrediteret. Det betyder at de studerende på uddannelsesstationen er nødsaget til regelmæssigt at fremmøde på uddannelsens akkrediterede campus, hvilket for de flestes vedkommende vil blive set som et minus, da det vil medføre øget transporttid. Erfaringer fra de uddannelsesstationer, der indtil nu er etableret rundt omkring i landet, viser dog at man fra ministeriets side er åben overfor, at dette kriterium opfyldes på anden vis, eksempelvis ved at en underviser, som befinder sig på det akkrediterede campus, kobler sig digitalt til de studerende på uddannelsesstationen (f.eks. via videokonference), eller ved at de studerende lejlighedsvist deltager i eksempelvis tværfaglige temadage på det akkrediterede campus. HUSC får fra august 2019 mulighed for at eksperimentere med mulige løsninger på denne udfordring, idet studiecentret har indgået en aftale med Zealand (det tidligere Erhvervsakademi Sjælland) om udbud Finansøkonomuddannelsen som en uddannelsesstation i Holbæk.

Opsamlende kan der peges på at regional forsyning af uddannelse har stor politisk bevågenhed og at der i seneste år er indført en række initiativer, som skal understøtte den regionale forsyning af særligt af de professions- og erhvervsrettede uddannelser. HUSC repræsenterer som kommunalt ejet studiecenter en ny type uddannelsesaktør i det danske uddannelseslandskab, idet kommunen aktivt arbejder på at tiltrække lokalt efterspurgte uddannelser og skabe attraktive studierum for studerende med det formål at lede kommunens borgere fra arbejdsløshed over uddannelse til lokal ansættelse. I det følgende afsnit ser vi nærmere på Holbæk Kommune som uddannelsesaktør og de funktioner, som centret varetager.

2.2. Holbæk Kommune som uddannelsesaktør

Lokalsamfund med et højt uddannelsesniveau har gode muligheder for vækst og beskæftigelse. Og der, hvor folk studerer, finder de arbejde og bosætter sig.

Den overordnede samfundsmæssige berettigelse for at Holbæk Kommune melder sig på banen som uddannelsesaktør skal findes i den efterhånden veldokumenterede sammenhæng mellem et lokalsamfunds uddannelsesniveau og mulighederne for vækst og beskæftigelse. I Danmark er 80% af de videregående uddannelsespladser placeret i de fire største uddannelsesbyer København, Odense, Aarhus og Aalborg (Andersen, 2017). De resterende 20% er ulige fordelt og hele 59 af landets 98 kommuner kan ikke tilbyde adgang til videregående uddannelse til deres borgere (DK på Vippen, 2016). Ser vi på typen af videregående uddannelser er der en sammenhæng mellem akademisk niveau og en geografisk ujævn fordeling, idet 95,5% af uddannelsespladserne på universiteterne, 70% af uddannelsespladserne på erhvervsakademierne og 67% af uddannelsespladserne på professionshøjskolerne er placeret i hovedstadsområdet, Aarhus, Odense og Aalborg (Uddannelses- og Forskningsministeriet, som anført i Danmark på Vippen, 2016).

Dertil kommer at de seneste 25 års geografiske centralisering i uddannelsessektoren har medvirket til permanent fraflytning af unge fra yderområderne (Andersen, 2017). Flere undersøgelser viser, at dimittender med en videregående uddannelse (ca. 60%) i stort

omfang bosætter sig og finder beskæftigelse i nærheden af det sted, hvor de har taget deres uddannelsen (Danske Professionshøjskoler, 2016; Center for Vækstanalyse, 2014). Vi ved samtidig, at en time for mange er grænsen for, hvor langt man vil pendle til uddannelse (og job). Kan man ikke tage sin uddannelse inden for denne radius, flytter man eller undlader at gennemføre en uddannelse. Mangel på kvalificeret arbejdskraft fungerer imidlertid som en stopklods for både vækst og beskæftigelse, og i Nordvestsjælland oplever man rekrutteringsudfordringer indenfor en række erhverv. Holbæk Kommune ser det derfor som et prioriteret satsningsområde at give regionens borgere bedre muligheder for at uddanne sig lokalt. Det forventes at etableringen af HUSC på sigt vil bidrage til udvikling indenfor tre områder:

- Befolkningsudvikling: Reduceret fraflytning af borgere, som flytter, fordi der er for langt at pendle til uddannelsesstedet, og øget tilflytning, fordi det nu er muligt at tage uddannelse i Holbæk.
- Uddannelsesniveau: Flere borgere, som gennemfører en uddannelse (dvs. borgere, som ellers ville være forblevet ufaglærte, fordi de ikke ønsker at flytte for at tage uddannelse) eller en efter-videreuddannelse.
- Arbejdskraftefterspørgsel: Bedre muligheder for at områdets virksomheder, herunder de store offentlige arbejdspladser, kan rekruttere kvalificeret arbejdskraft.

Ovenstående visioner relaterer sig til et begrebsapparat, der blev formuleret af de norske forskere Grepperud og Thomsen i 2001, for de funktioner, som et kommunalt studiecenter ideelt set skal varetage. Grepperud og Thomsens begreber kendes som '3m-funktionerne' og de beskriver tre hovedfunktioner (alle startende med 'm') for de svenske læringscentre: mæglerfunktionen, mødestedfunktionen og motorfunktionen.² 3m-funktionerne anvendes som vigtige pejlemærker for udvikling og kvalitetssikring af de svenske læringscentre og udgør et centralt begrebsmæssigt omdrejningspunkt i den politiske debat om læringscentre i Sverige (Danielsen, Grepperud & Roos, 2015). De tre funktioner beskrives kort nedenfor og illustreres med konkrete eksempler, hvordan HUSC som uddannelsesaktør har arbejdet med funktionerne.

Mæglerfunktionen består overordnet i at koble efterspørgere af uddannelse med udbydere af uddannelse, hvilket kan gøres på meget forskellig vis. Et studiecenter kan indtage en forholdsvis passiv mæglerrolle, hvor den primære opgave er at tilgængeliggøre information om uddannelser (f.eks. i form af informationsmateriale og -møder). Et studiecenter kan også være meget aktiv i sin mæglerrolle ved eksempelvis at påtage sig opgaven med at kortlægge og identificere kompetencebehov hos enkeltpersoner, virksomheder og det lokale samfund, hvorefter de identificerede lokale kompetencebehov formidles til relevante uddannelsesudbydere med henblik på at etablere samarbejder, som gør det muligt at udbyde matchende uddannelser i studiecenteret (Danielsen, Grepperud & Roos 2015). Studiecentret kan på denne måde bidrage til at sikre at udbuddet af uddannelser og antallet af udbudte studiepladser matcher de lokale behov for kvalificeret arbejdskraft. Man kan på denne måde sige at studiecenteret er en 'mægler' mellem arbejdsmarkedsbehov for

² 3m-funktionerne behandles mere i dybden i en tidligere rapport (se Jørnø, m.fl., 2016).

arbejdskraft, studerendes ønsker til uddannelser og forskellige udbydere af specifikke videregående uddannelser.

Et eksempel på hvordan HUSC har varetaget mæglerarbejdet ses i etableringen af det nye udbud af sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk. Holbæk Kommune har fra de indledende overvejelser omkring etableringen af HUSC haft fokus på, at der er et stort behov for dimittender fra sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk Kommune, på Holbæk Sygehus samt i de omkringliggende kommuner. En fremskrivning fra 2016 af antallet af arbejdsløse sygeplejersker i Region Sjællands 17 kommuner viser, at Holbæk er den kommune, der i 2020 og 2025 vil stå i den største mangelsituation i forhold til uddannede sygeplejersker (Region Sjælland 2016). Mere konkret peger fremskrivningen på, at der vil mangle 148 sygeplejersker i Holbæk Kommune i 2020 og 156 sygeplejersker i 2025. Samtidig viser fremskrivningen, at nabokommunerne Lejre og Kalundborg vil have henholdsvis den anden og tredje største mangelsituation hvad angår sygeplejersker. I Lejre Kommune vil der i 2020 og 2025 mangle henholdsvis 114 og 147 sygeplejersker, mens der i Kalundborg Kommune i 2020 og 2025 vil mangle henholdsvis 68 og 94 sygeplejersker (Region Sjælland 2016). Holbæk Kommune har aktivt arbejdet på at muliggøre et udbud af sygeplejerskeuddannelsen i HUSC gennem et formaliseret projektsamarbejde med uddannelsesudbyderen og Holbæk Sygehus. Dette har resulteret i at sygeplejerskeuddannelsen fra og med august 2018 udbydes i Holbæk af Professionshøjskolen Absalon med i alt 60 studiepladser om året. Det estimeres at der fra 2021 vil blive uddannet ca. 45 sygeplejersker fra udbuddet i Holbæk, en udregning, der er baseret på et optag på 60 og et anslået frafald på 25% i løbet af uddannelsesforløbet.

Mødestedfunktionen går ud på at sørge for at de studerende har lokal adgang til forskellige former for praktisk, faglig og social støtte, som er nødvendig for at gennemføre en uddannelse (Danielsen, Grepperud & Roos, 2015). For de studerende er mødestedfunktionen først og fremmest vigtig, fordi den giver fysisk adgang til videregående uddannelser i deres lokalområde. For mange studerende er det desuden vigtigt at deres studiecenter kan tilbyde et attraktivt studiemiljø, hvor der er mulighed for at indgå i et fagligt og socialt fællesskab med andre studerende, ligesom lokal tilstedeværelse af ressourcepersoner, som på forskellig vis kan understøtte de studerendes arbejde, anses som afgørende for gennemførelse af et studie. I HUSC har arbejdet med at skabe et mødested særligt fyldt i opstartsfasen, hvor de fysiske faciliteter skulle transformeres fra en nedlagt folkeskole til et indbydende uddannelses- og studiecenter. I dag byder HUSC på gode undervisningslokaler og teknologier, som muliggør digital kobling til uddannelsesinstitutioner. Derudover kan HUSCs brugere frit benytte wifi, print, individuelle studiepladser og grupperum, ligesom der også er et fælles opholdsrum med tekøkken. En anden stor opgave i forhold til mødestedfunktionen er at skabe et godt fagligt og socialt studiemiljø, hvilket handler om at skabe muligheder for eksempelvis uddannelsesvejledning, studierådgivning, lektiehjælp, hjælp til praktikpladser, mv. Dette fokus er afhængig af de økonomiske ressourcer, der er tilgængelige og har kun i et mindre omfang være mulige at etablere i den korte tid HUSC har været i drift.

Motorfunktionen handler overordnet om at sætte fokus på kompetencebehov i yderområder uden videregående uddannelsesmuligheder, hvilket indebærer at studiecentret som

organisatorisk enhed skal fungere som en driver eller motor for lokal udvikling. På et mere konkret plan involverer motorfunktionen kontinuerlig opfølgning og motivering af kompetencefremmende tiltag rettet mod den enkelte borger og mod private og offentlige virksomheder. Det kan også være gennem koblinger af studerende og lokale virksomheder med hensyn til f.eks. studiejobs, cases eller projektemner. Arbejdet med motorfunktionen handler også om at bidrage til, at regionale kompetencebehov kommer på den politiske dagsorden, både lokalt, regionalt og nationalt (Danielsen, Grepperud & Roos, 2015). I HUSC har man blandt andet arbejdet med motorfunktionen gennem etablering af et uddannelsesnetværk, som udover Holbæk Kommune består af repræsentanter fra de statsligt udflyttede institutioner Danmarks Akkrediteringsinstitution og Danmark Evalueringsinstitut, som i sommeren 2020 flyttes til Holbæk og placeres på samme adresse som HUSC, samt repræsentanter fra to regionale uddannelsesaktører, Roskilde Universitet og Professionshøjskolen Absalon. Uddannelsesnetværket Nordvestsjælland, som netværket hedder, er et projekt under Vækstforum Sjælland, der arbejder med erfaringsudveksling og videndeling om uddannelse, evaluering, kvalitetssikring og forskning. Netværket arrangerer hvert år en konference med deltagelse af centrale aktører, som sætter fokus på udvalgte temaer inden for uddannelsesområdet, der er særligt relevante i Region Sjælland.

De tre funktioner, mødested, mægler og motor, giver et godt billede af de væsentligste funktioner for et studiecenter, men det skal samtidig bemærkes at det er den lokale kontekst, der afgør hvordan de enkelte funktioner udøves af en given kommune, ligesom et studiecenters prioritering af de tre funktioner vil variere over tid.

2.3. Erfaringer fra Holbæk Kommune

I det følgende fremdrages en række centrale erfaringer fra Holbæk Kommune, som belyser den type uddannelsesstilbud som udbydes i HUSC, de brugergrupper som anvender centret samt erfaringerne med HUSCs fysiske mødestedfaciliteter. Derudover drøftes de væsentligste potentialer og barrierer for HUSC samt de fremadrettede perspektiver for studiecentret.

Uddannelsesstilbud

HUSCs har i sin korte levetid formået at tiltrække et antal uddannelsesstilbud siden centrets opstart i 2017. I denne periode har centret tiltrukket en række diplomuddannelser og andre former for efter-videreuddannelsesforløb inden for det pædagogiske og lærerfaglige område, ligesom der også har været afviklet diplomforløb inden for ledelse. Derudover har Professionshøjskolen Absalon som nævnt ovenfor fået godkendt en permanent dublering af udbuddet af sygeplejerskeuddannelsen, som fremover vil blive udbudt i HUSC med optag to gange om året på 2x30 studerende. Endelig har Zealand (det tidligere Erhvervsakademi Sjælland) fået tilladelse af Uddannelses- og Forskningsministeriet til at opstarte Finansøkonomuddannelsen som en uddannelsesstation i Holbæk fra august 2019.

Studiecentrets brugere

Antallet og karakteristika af HUSCs brugere bekræfter behovet for et lokalt sted at studere.

De studerende, som benytter sig af HUSC, kan overordnet inddeles i to grupper: 1) enkelt-brugere, som er indskrevet på en videregående uddannelse på Sjælland og bruger HUSCs faciliteter i forbindelse med individuelt studiearbejde eller gruppearbejde og 2) studerende som har fulgt eller følger et diplom/efter-videreuddannelseskursus eller som er indskrevet på sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk.

Enkelt-brugerne har i en survey gennemført i juli 2018 (se COWI, 2018) tilkendegivet, at de oplever HUSC som et værdifuldt tiltag, der gør det nemmere at læse på et studie, som ligger langt fra deres bopæl i Holbæk og omegn. Næsten halvdelen af de 23 studerende, som deltog i surveyen, bruger HUSC flere gange om ugen, og omkring 83% af surveydeltagerne vurderer, at muligheden for at bruge HUSC i nogen, høj eller meget høj grad har styrket deres forudsætninger for at fuldføre deres uddannelse. Endvidere vurderer over 90% af respondenterne, at muligheden for at bruge HUSC har gjort det nemmere at bo i Region Sjælland som studerende på en videregående uddannelse (COWI, 2018). Dette giver en indikation af, at HUSC bidrager til at skabe de rette forudsætninger for at øge antallet af højtuddannet/kvalificeret arbejdskraft i Holbæk Kommune, idet centret understøtter studerende i at forblive boende i Holbæk og omegn ved at tilbyde dem et attraktivt studiemiljø, der mindsker behovet for pendling og dermed udgør et alternativ til at flytte tættere på uddannelsesstedet.

Der er i perioden 2016-2019 registreret ca 70 enkelt-brugere i HUSC, som har ønsket at få adgang til studiecentret og har fået udleveret et nøglekort, som giver adgang til centrets faciliteter døgnet rundt. Gennemsnitsalderen for denne brugergruppe er ca. 32 år og ca 70% er kvinder. Brugergruppen repræsenterer 8 forskellige uddannelsesudbydere og 20 forskellige videregående uddannelser. Et flertal af disse brugere bor i Holbæk Kommune og læser på en videregående uddannelse i enten Roskilde eller København.

Den anden brugergruppe i HUSC udgøres af studerende som har taget eller er i gang med at tage et diplom/efter-videreuddannelseskursus samt de studerende på sygeplejerskeuddannelsen. På sygeplejerskeuddannelsen blev der ved sommeroptag 2018 og vinteroptag 2019 optaget i alt ca 60 studerende. For denne gruppe af studerende er det - foruden det faktum at HUSC giver adgang til studiefaciliteter i deres lokalområde - af stor betydning at de kan tage en videregående uddannelse tæt på hvor de bor og nogle studerende peger på, at netop den lokale adgang har været afgørende for deres studievalg.

Fysiske faciliteter

HUSC er som sagt andet og mere end fysiske lokaler, men de fysiske omgivelser har alligevel en afgørende betydning. Udgangspunktet var en bygning i midten af en nedlagt folkeskole i Holbæk centrum. Centerets succes med at tiltrække nye uddannelser har imidlertid gjort at HUSC er vokset ud af sin beskedne start - både hvad angår antallet af enkelt-bruger og studerende på de permanente uddannelser til henholdsvis sygeplejerske og finansøkonom. Der er således truffet beslutning om at HUSC fra september 2019 skal udvides med nye fysiske faciliteter i eksisterende bygninger på en nærliggende adresse i Holbæk. Sygeplejerskeuddannelsen og uddannelsen til finansøkonom vil fremadrettet blive udbudt på den nye adresse, mens den bygning, som HUSC oprindeligt havde til huse i, vil blive brugt af enkelt-brugere samt til afvikling af diplom/efter-videreuddannelseskursuser.

Potentialer og udfordringer

Holbæk Kommune har i deres arbejde med udvikling og implementering af HUSC opnået en vigtig viden om de potentialer og udfordringer, der er forbundet med at etablere et studiecenter, som er fysisk forankret i et lokalområde uden videregående uddannelsesinstitutioner.

Erfaringerne fra Holbæk viser at en kommune kan lykkes med at påvirke uddannelsesniveaue i lokalområdet ved at etablere et kommunalt ejet studiecenter, som giver adgang til videregående uddannelse for kommunens borgere. Flere af de studerende, som læser på sygeplejerskeuddannelsen i Holbæk, giver udtryk for at netop den lokale adgang til uddannelsen har været afgørende for at de har søgt om optagelse på en videregående uddannelse. Dette billede bekræftes når man ser på Professionshøjskolen Absalons samlede optag på sygeplejerskeuddannelsen ved sommeroptag 2018 og vinteroptag 2019, idet der her er optaget flere studerende fra Nordvest Sjælland end tidligere.

Dertil kommer at den lokale adgang til sygeplejerskeuddannelsen forventes at forbedre rekrutteringsmulighederne for Holbæk Sygehus, fordi de studerende gennem deres uddannelse får en stærkere tilknytning til sygehuset gennem praktik og andre former for praksis-relaterede undervisningsforløb, som afvikles i tæt samarbejde med det lokale sygehus. Yderligere forventes det at den lokale adgang til videregående uddannelse på den lange bane vil betyde at færre borgere er nødsaget til at fraflytte kommunen for at tage en uddannelse, men i stedet kan blive boende og tage en af de uddannelser, der udbydes i HUSC.

Et andet erfaret potentiale omhandler den effekt, som et studiecenter der giver lokale adgang til videregående uddannelser, kan have på en bys identitet og selvforståelse. Der er i Holbæk stor og bred opmærksomhed på at man lokalt nu kan tage en videregående uddannelse i byen. Holbæk er med andre ord lykkes med at placere sig i det danske uddannelseslandskab som 'uddannelsesby'. Dette kan potentielt være med til at fastholde og måske endda tiltrække borgere til kommunen, men der ligger samtidig en udfordring i at skabe en konceptuel forståelse for hvad HUSC er og hvad dens berettigelse består i. Man er i Holbæk opmærksom på, at sygeplejerskeuddannelsen er kommet til byen, men det er langt sværere at skabe opmærksomhed omkring det faktum at byen nu huser et studiecenter, fordi HUSC som koncept ikke matcher den gængse forståelse af, hvad en uddannelsesaktør er og gør. At skabe forståelse for hvordan uddannelse kan transformeres til et netværk af aktører, hvoraf en lang række af disse ikke traditionelt har involveret sig i uddannelse, er svært og kræver et en kontinuerlig formidlingsindsats.

Derudover ligger der for et kommunalt ejet studiecenter en udfordring i, at lokal adgang til uddannelse gennem et studiecenter ikke er indtænkt i uddannelsesinstitutionernes eksisterende uddannelsesdesign. Der kan derfor med fordel tænkes i at udvikle nye læringsdesign, som understøtter decentralt udbudte uddannelser gennem eksempelvis

digitalt koblede undervisningslokaler og distribuering af underviserkræfter. I afsnit 3 nedenfor beskriver vi 4 tendenser eller aspekter af læringsdesign, som forventes at have en betydning i fremtidige decentrale uddannelsesdesign og som kan bruges som inspiration fremadrettet i forbindelse med udvikling af kommunale studiecentre.

Endelig skal det nævnes, at erfaringerne fra Holbæk også viser, at der ikke kan udtrages en 'normal' eller generelt gældende model for hvad et studiecenter er, hvad deres formål er, hvordan det er etableret, hvilken målgruppe(r) det har eller hvordan det er forankret organisatorisk og lokalt. Der kan i stedet peges på, at det for HUSC først og fremmest er lokalt betydende faktorer og den særlige lokale kontekst i Nordvestsjælland, der driver og/eller begrænser studiecentrets konkrete aktiviteter og tilbud.

Fremtidsperspektiver for HUSC

De gode erfaringerne med at give lokal adgang til uddannelse i Holbæk betyder at HUSC nu går fra at være et tiltag på prøve til en prioriteret kommunal satsning.

Holbæk Kommunes kommunalbestyrelse har således afsat 2,2 mio. kr. i 2019 og 3 mio. kr. om år fra 2020 til drift og videreudvikling af studiecenteret. HUSCs primære driftsudgifter omfatter løn til ansatte samt udgifter forbundet med de fysiske faciliteter og it. Derudover opnår studiecentret en mindre indtægt i forbindelse med udleje af lokaler og ved deltagelse i eksternt finansierede udviklingsprojekter.

HUSC vil fremover være organisatorisk og økonomisk forankret under afdelingen 'Uddannelse til alle unge' i Holbæk Kommune. Det fremadrettede arbejde med studiecentret vil også i fremtiden fokusere på at tiltrække nye videregående uddannelser til Holbæk samt at understøtte borgere, som er bosat i lokalområdet og allerede indskrevet på en videregående uddannelse, dvs. de førnævnte enkelt-brugere.

3. Læringsdesigns betydning for studiecentrets succes

Mulighederne for at skabe en positiv cirkel for lavtuddannede i områder med lav uddannelsesdækning er væsentligt forøgede med et studiecenter som HUSC. Opgaverne som formidler mellem relevante aktører og facilitator af nødvendige studiefaciliteter er i den forbindelse de mest iøjnefaldende for et center at få på plads. Et lige så vigtigt, men i mange henseender sværere greb er, at understøtte og stilladsere nye måder at undervise og lære på i en uddannelsesverden som er under hastig udvikling i disse dage. Udfordringen er her at det først og fremmest er uddannelsesinstitutionernes designvalg, der afgør hvad der er brug for lokalt. En institution vælger eksempelvis at anvende IT-systemer (såkaldte MOOCs (Massive Open Online Course)) som online portal for deres studerende, hvad enten de er fysisk tilknyttet et campus er e-læringsstuderende. Andre vælger at livestreamere deres undervisning til flere campus på samme tid (synkron undervisning) eller optage undervisning for at gøre den tilgængelig for studerende, når de har tid til at se den (asynkron undervisning). Andre igen vælger at omlægge deres undervisning fra traditionel curriculum undervisning til problembaseret projektundervisning (f.eks. som RUC), med begrænset fremmøde til undervisning og online vejledning. Nogle uddannelser er i færd med at omlægge deres uddannelse, således at det er den studerende selv der afgør vægtningen mellem fremmøde og online tilgang til ressourcer. Samtidigt er der et stort fokus på at integrere ny teknologi der på sigt vil ændre betingelserne for hvordan uddannelse finder sted, såsom teknologi til indsamling af data, mobiladgang, learning management systemer (LMS'er). Et andet problem et studiecenter står over for er at det pædagogiske og didaktiske ansvar for kvaliteten og det faglige indhold i høj grad ligger hos uddannelsesinstitutionen.

Disse problematikker betyder imidlertid ikke at et studiecenter ikke kan træffe nogen designvalg. Der ligger mange valg i måden at indrette læringsrum, teknologiske, materielt og i forhold til de øvrige faciliteter der stilles til rådighed i forbindelse med centeret. De svenske læringscentre, som i høj grad har fungeret som forlæg for HUSC (Jørnø, m.fl., 2016), viser eksempler på centre der er placeret i forbindelse med jobcenter eller biblioteker; der tilbyder lektiehjælp, studieservice og karrierevejledning. I langt de fleste tilfælde er der brug for faciliteter som grupperum, læserum, møderum, klasseværelser alle med videoopkoblinger. Men også kantine eller køkkenfaciliteter, sofaområder eller lignende har betydning for hvor positivt studiecenteret opleves og det studiemiljø, der skabes over en kop kaffe. Endelig er der små tekniske aspekter der har betydning som stærkt Wifi, problemfri opkobling til skærme og lyd, adgang til teknisk hjælp, mulighed for lån af IT udstyr, kabler, mv. og mulighed for at opbevare ting.

I det følgende beskriver vi 4 tendenser eller aspekter af læringsdesign, der forventes at have en betydning i fremtidige decentrale uddannelsesdesign. Disse kan bruges som inspiration fremadrettet i forhold til overvejelser om hvordan et studiecenter bedst understøtter læring og hvordan centeret skal indrettes.

3.1. Koblede undervisningslokaler

(Kilde: <https://www.vtc.edu/meet-vtc/locations/telepresence>)

Billede 1: Et dobbelt skærm system. En præsentationsskærm og en skærm rettet mod klassen.

Beskrivelse

To eller flere fysiske rum forbindes således at hvert rum er udstyret med to skærme. Den ene skærm er til præsentation af powerpoints, illustrationer, spørgsmål, etc. Denne skærm styres af underviser, mentor eller en studerende. Den anden skærm viser deltagerne i det andet rum. Online deltager har mulighed for at tilgå begge skærme og efter egen diskretion skifte imellem dem eller vælge at have begge billeder oppe som split-screen.

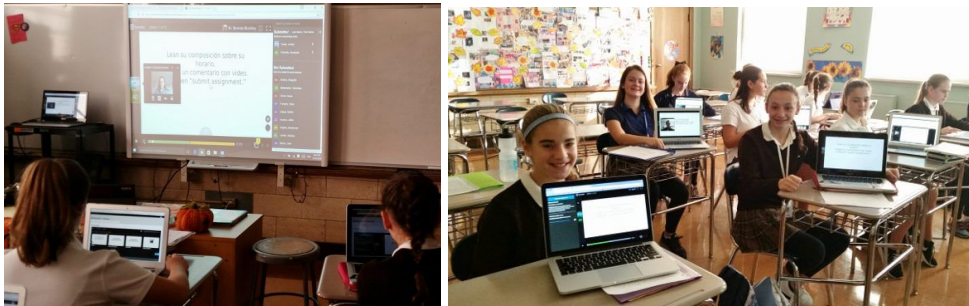
Begrundelse

Et af de væsentligste tommelfingerregler indenfor Human-Computer Interaction i relation til visuel information kaldes for 'indblik og overblik.' Visuel information skal på samme tid muliggøre dannelsen af et overblik over den relevante information, en nem måde at afkode informationen på, gøre det muligt at navigere frem til den relevante information i få trin og endelig at tilbyde præcis information (indblik). I videokonferencer vanskeliggøres denne dobbelthed ved at de fleste deltagere som regel deltager med en skærm og et kamera. Split-screen systemer og konference systemer, der automatisk skifter billede efter hvor der registreres lyd råder til dels bod på dette problem. Et væsentligt problem er imidlertid at der i videokonferencer ofte vil være behov for at bringe specifik information frem på skærmen (et fælles dokument, en oversigt, et whiteboard, etc.), som kræver fuldskræmsvisning for at være læsbar. Når dette sker vil indblikket i denne specifikke information dække for al anden information. Særligt vil kropslige reaktioner (direkte handlinger som f.eks. håndsoprækninger eller indirekte reaktioner som tilkendegivelser (nik eller hovedrysten)) ikke være tilgængelige. På denne måde berøves læringsrummet væsentlig information (Goodwin, 2000), der ellers muliggør et jævnt flow i kommunikationen.

Krav

Flere skærme i hvert lokale; stærk internetopkobling.

3.2. Distribuerede underviserkræfter (det dobbelte klasserum)

(Kilde: https://www.ursulinenewrochelle.org/cf_news/view.cfm?newsid=166)

Billede 2: Optagelser af instrukser på video eller lyd kombineret med video-/lydoptagelser som træningsredskab.

Beskrivelse

Dette design henvender sig til en underviser der skal instruere en klasse i bestemte teknikker, processer og metoder, der kræver en vis repetition og træning, samt give tilbagevendende feedback. Underviseren optager på forhånd instruktionsvideoer for samtlige relevante processer der skal indøves. Indledningsvis instrueres klassen i at anvende udstyr til at optage egne forsøg. Dernæst instruerer underviseren i processen (alternativt er videoerne blevet set forud for undervisningen af deltagerne som flipped learning). Når deltagerne sættes i gang med at træne processen bliver de bedt om først at referere til instruktionsvideoen førend at de beder om hjælp fra læreren. Derudover bedes de indspille deres forsøg og sammenligne forsøgene med instruktionsvideoen for selv at vurdere kvaliteten af deres forsøg og muligheder for forbedring.

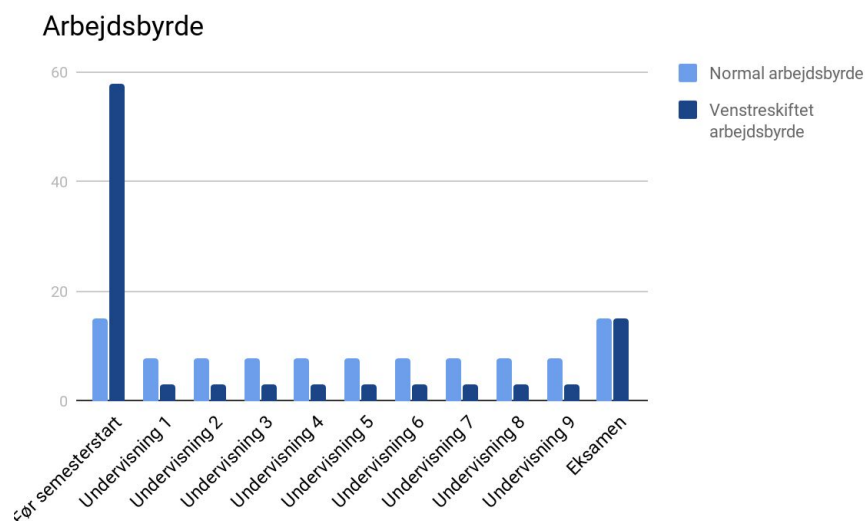
Begrundelse

Det er en stående udfordring for undervisere, at de er en knap ressource og at der derfor opstår flaskehalse, når studerende skal have hjælp. Samtidigt er det vanskeligt at give tilstrækkelig og præcis feedback, hvis man ikke er fysisk til stede sammen. Optagelsen af de studerendes forsøg er en måde at generere feedback information der 1) giver et direkte visuel sammenligningsgrundlag og 2) gør vurderingen af feedback information til en opgave for den studerende i stedet for for underviseren. Dette design eliminerer ikke behovet for supplerende instruktion og feedback, men stilladserer selvhjulpethed for de studerende i forhold til at bevæge sig videre i deres træningsproces.

Krav

Sømløs lyd og video integration i undervisningslokalet.
Evt. mange separate båse eller små øvelokaler.

3.3. Venstreskift i arbejdsbyrden

Billede 3: Et skift fra traditionel forberedelse og undervisning til en høj indledningsvis forberedelse.

Beskrivelse

Normalt lægger en underviser sine kræfter i undervisning og den tilhørende forberedelse. Dette sker ud fra den forståelse at undervisningen og dermed læringen primært sker i undervisningstimerne. I mange fremtidige læringsdesign vil arbejdsbyrden skifte således at størstedelen af kræfterne lægges i forberedelse. Dette kræver en omlægning af selve forståelsen af hvornår læringen finder sted. I dette design tilrettelægges faser og processer i undervisningen som en art kort til navigation som den studerende anbefales, men ikke er nødsaget til at tage (multiple veje til læring). Den studerende bliver bedt om at løse et problem eller fremkomme med en løsning, i forhold til en åbenstående problemstilling, hvor der ikke foreligger et facit på forhånd - blot en række krav til udfaldet. De læremidler underviseren produceres på forhånd (halv-fabrikata, skabeloner, oversigter, etc.) er hjælpemidler som den studerende kan bruge i sit forsøg på at løse problemet. De studerende er herefter frit stillet til at vælge tid, sted, metode, etc.. Et diskussionsforum er løbende åbent som en måde at rekvirere hjælp fra undervisere eller medstuderende. I de få fysiske fremmøde timer der tilbydes, vil være muligheder for at stille spørgsmål, tage generelle problematikker op eller præsentere foreløbige resultater.

Begrundelse

Traditionel tavleundervisning og forberedelse er arbejdskraftintensiv. Den egner sig til læringsrum hvor der er umiddelbar fysisk kommunikation mellem underviser og studerende. I mange online situationer er de kommunikative virkemidler der fungerer i sådan et læringsrum ikke tilgængelige. Et skift i læringsrummet til et selv-dirigeret læringsrum frigiver underviserressourcer til at skabe læremidler, der instruerer og ordner læringsrummet på andre måder.

Krav

Opbevaring af læremidler, mv. til løsning af opgaver løbende.

3.4. Fra 'Sage on the stage' til 'guide on the side'

(Kilde: <https://teche.mq.edu.au/2018/04/wtf-is-tbl/>)

Billede 4: Fra traditionel tavleundervisning til guide og facilitator

Beskrivelse

Det er muligt at overføre traditionel tavleundervisning til onlineformater, men ikke uden at væsentlige dele af det fysiske læringsrumms potentiale amputeres. Samtidigt er der et udtalt fokus på et skift i rolle for undervisere. Snarere end at være faglige ekspert overgår undervisere til at være guider eller coaches (Levinsen & Holm Sørensen, 2008). Under ét kan denne trend beskrives som et fokus på produktion, det vil sige at der i langt højere grad er et direkte produkt de studerende skal producere. Et produkt, hvad enten der er tale om et fysisk objekt, en video, en innovationsproces eller andet, udmærker sig ved at dels udgøre en form for direkte feedback til den studerende om deres progression og kompetenceniveau, dels ved at i høj grad være med til at strukturere læringsrummet, eksempelvis kræver frembringelse af modeller i 3D-printere avanceret computer udstyr, programmeringskompetencer, selve 3D printeren, printermateriale, mv. Ud fra et didaktisk perspektiv betyder denne organisering at det er selve frembringelsesprocessen der kommer i fokus og i mindre grad underviserens ekspertise.

Begrundelse

Dette design flugter med mange eksisterende læringskoncepter: problem-baseret læring, projektorienteret læring, Mediepatruljer, Makerspaces, Coding Pirates, m.fl. Ud over at være 'på mode' giver mange af disse koncepter mening, som udfordringer til traditionel undervisning, dels i forhold til motivation og udbytte for de studerende, dels i forhold til en økonomisk optimering af underviseren som ressource.

Krav

Afhængigt af konceptet vil dette kræve alt lige fra adgang til teknisk udstyr over særligt dedikeret software løsninger og adgang til trænet personale. Mange af disse systemer arbejder eksempelvis med en åben hotline der giver teknisk assistance døgnet rundt.

4. Konklusion

HUSC er i sin korte hidtidige levetid et eksempel på at små, men radikale innovationer er mulige at introducere i det danske uddannelseslandskab. Den vel nok største overordnede hurdle for HUSC har været at skabe en konceptuel forståelse for hvad HUSC er og hvad centrets berettigelse består i. I Danmark tegnes uddannelsesbilledet i høj grad af stærke, meget professionelle uddannelsesaktører. At skabe forståelse for hvordan uddannelse kan transformeres til et netværk af aktører, hvoraf en lang række af disse ikke traditionelt har involveret sig i uddannelse, er svært. Et af de mest overbevisende argumenter er resultater og konkrete eksempler. HUSC huser derfor ikke blot en lokal, kommunal ambition om at tiltrække videregående uddannelser til området, men er samtidigt eksemplarisk, idet centeret på overbevisende vis har formået at tiltrække uddannelser, skabe attraktive rum for lokale studerende at studere i og aftegne en klar sti for sine borgere fra arbejdsløshed over uddannelse til lokal ansættelse.

Foran sig har HUSC et stort arbejde med at yderligere bekræfte hvorledes deres forretningsmodel er bæredygtig; med at slå hul igennem til en bredere vifte af uddannelsesudbydere; at involvere det lokale erhvervsliv i endnu højere grad og tiltrække flere studerende. I forhold til modellens bæredygtighed og dialogen med uddannelsesinstitutioner er der især to modtagere. Den første er Holbæk kommune selv, der kan konstatere, at en række borgere, der ellers ikke ville have været kommet i gang med en videregående uddannelse, nu får muligheden - og de deraf afledte positive konsekvenser af dette. Den anden modtager er uddannelsesinstitutionerne, der skal se mulighederne i at få adgang til - det der indenfor business management kaldes - 'den lange hale', dvs. den store gruppe af borgere, der potentielt ville studere, men som af mange forskellige grunde ikke får mulighed for det. Det inkluderer dem, der ikke har mulighed for eller er villige til at pendle; borgere som bliver indrulleret på hold, som ikke oprettes på grund af for få tilmeldte; dem, der har job, familieforhold, sygdomsforløb eller andet, der vanskeliggør eller ligefrem umuliggør et 'almindeligt' uddannelsesforløb. En særlig forudsætning for at den lange hale kan nås af et mere fintmasket distributionsnetværk for uddannelse er, at netværket når en kritisk masse. Med andre ord skal der være tilstrækkelig mange studiecentre, således at uddannelsesinstitutionerne investerer udviklingskræfterne i at udvikle tilbud, der kan tages via disse. Dette udgør en klassisk hønen og ægget problemstilling - idet interessen og åbningen af studiecentre i høj grad, for indeværende, er afhængig af antallet af uddannelsesinstitutioner der har sådanne tilbud (se f.eks. Epinion, 2015). Med andre ord er HUSC her underlagt rammeforhold som er usandsynlige for en enkelt aktør håndtere. Der er således behov for enten etableringen af et netværk på nationalt niveau svarende til det svenske NITUS eller en samlet, national strategi for uddannelsessektoren.

5. Litteratur

Andersen, H. S. (2017). *Udviklingen i unges fraflytning fra yderområder og den geografiske centralisering af uddannelserne*. Statens Byggeforskningsinstitut (SBI). Hentet den 11.12.2018: <https://sbi.dk/Assets/Udviklingen-i-unges-fracflytning-fra-yderomraader-og-den-geografiske-centralisering-af-uddannelserne/SBi-2017-09.pdf>

Center for vækstanalyse (2014). *Demografi, bosætning, mobilitet & uddannelse i Region Sjælland*. Hentet den 11.12.2018: [https://www.regionsjaelland.dk/ajour/analyser-noegletal/analyser/Documents/Grundlagsanalyse%20%20\(2\).pdf](https://www.regionsjaelland.dk/ajour/analyser-noegletal/analyser/Documents/Grundlagsanalyse%20%20(2).pdf)

COWI (2018). *Viden i spil - uddannelsesnetværk Nordvestsjælland: Midtvejsevaluering*.

Danielsen, Å., Grepperud, G. & Roos, G. (2015). Levende studie – og læringscentra? Utveklingsstrek og utfordringer. *Septentrio Reports* nr 4, University of Tromsø. Hentet den 11.12.2018: <https://septentrio.uit.no/index.php/SapReps/article/view/3409/3290>

Danmark på Vippen (2016). *Den geografiske placering af videregående uddannelser i Danmark*. Hentet den 11.12.2018: <http://danmarkpaavippen.dk/wp-content/uploads/2016/10/Rapport-Den-geografiske-placering-af-videreg%C3%A5ende-uddannelser-i-Danmark.pdf>

Danske professionshøjskoler (2016). *Analysenotat: Dimittendernes regionale mobilitet*. Hentet den 11.12.2018: <https://xn--danskeprofessionshjskoler-xtc.dk/wp-content/uploads/2016/07/Analysenotat.-Dimittenders-regionale-mobilitet.pdf>

Epinion (2015). *Center for Fjernstudier i Tønder - Potentiale undersøgelse*. Region Syddanmark, UC Syddanmark og Tønder Kommune.

Goodwin, C. (2000). *Practices of seeing: Visual analysis: An ethnomethodological approach*. I *Handbook of Visual analysis* van Leeuwen, T. and Jewitt, C. London: Sage Publications.

Grepperud, G. & Thomsen, T. (2001). *Vilkår for et regionalt utdanningsløft - Vurdering av Studiesenteret på Finnsnes 1996-2001. Sluttrapport*. U-VETT, Universitetet i Tromsø. Høgskolen i Harstad.

Jørnø, R. L. V., Gundersen, P. B., Hestbech, A. M., Rosenlund, L. T., Gynther, K., & Petersen, A. K. (2016). *Kommunale Læringscentre: Slutrapport*. Roskilde, Professionshøjskolen Absalon.

Levinsen, K. & Holm-Sørensen, B. (2008). *It, faglig læring og pædagogisk videnledelse*.

København: Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

Region Sjælland (2016). *Uddannelsesanalyse 2016*.